

ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ

[Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη καὶ πολὺ πέραν τῶν ὁρίων τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ πνευματικῆς Ἑλλάδος τυγχάνει γνωστὸν, παγκοσμίῳ ἀπολαύον

φήμης, τὸ ὄνομα τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἀστρονομίας κ. Δ. Αἰγινήτου. Τὸ ἡμέτερον Ἡμερολόγιον, πρὸ εἰκοσαετίας ἀκριβῶς, ἠτύχησε νὰ σκιαγραφῇ εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ τὸν εἰκοσιτετραετῇ τότε νεανίαν, ὅστις, ἀστρονόμος ὢν ἐν τῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ τῶν Παρισίων (1887—1890), ἐξέπληττε τοὺς ἐπιστημονικοὺς κύκλους τῆς Εὐρώπης διὰ τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἐργασιῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς ἀνακαλύψεως ἐκείνης, δι' ἧς ἀνέτρεπεν ἄρδην τὴν ἕως τότε κρατοῦσαν θεωρίαν « τοῦ ἀμεταβλήτου τῆς ἀποστάσεως τῶν πλανητῶν ἀπὸ τοῦ ἡλίου », καὶ περὶ οὗ ὁ τότε Διευθυντῆς τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου Παρισίων ἐξεφράζετο δημοσίᾳ ὅτι ὁ νέος Αἰγινήτης μέλλει νὰ λαμπρύνῃ τὴν ἐπιστήμην. Ὁ κ. Αἰγινήτης, γέννημα καὶ

θρέμμα τῶν Ἀθηνῶν, ἐσπούδασε τὰ μαθηματικὰ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ἐτελειοποιήθη δὲ εἰς ταῦτα, ὡς καὶ περὶ τὴν φυσικὴν καὶ ἀστρονομίαν ἐν τῷ ἀστεροσκοπεῖῳ τῆς Σορβόνης καὶ τῆς Νικαίας, καὶ ἐν τῇ Πολυτεχν. Σχολῇ Παρισίων. Ἀπὸ τοῦ 1890 διατελεῖ Διευθ. τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπεῖου, ἀπὸ δὲ τοῦ 1896 καθηγητῆς τῆς Ἀστρονομίας διαδεχθεὶς τὸν θανόντα Δ. Κοκκίδην. Συνέγραψε καὶ ἐδημοσίευσεν πλείστα ὑπομνήματα γαλλιστὶ ἐν τοῖς « Χρονικοῖς » τοῦ ἀστεροσκοπεῖου τῶν Παρισίων καὶ τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Αὐτόθι Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν. Ἐξέδωκεν ἐπίσης « Γενικὴν Ἀστρονομίαν » — « Γεωδαισίαν » — « Πρακτικὴν Μετεωρολογίαν », — περὶ τοῦ « Κλίματος τῆς Ἑλλάδος » — τὴν « Εὐστάθειαν τοῦ πλανητικοῦ συστήματος », κλπ. Πρὸς τοῦτοις ἐκδίδει γαλλιστὶ τὰ Χρονικὰ τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου Ἀθηνῶν, ἐκ πολλῶν ἤδη περισπουδάστων τόμων ἀποτελούμενα.]

Η Κ Η Φ Ι Σ Ι Α

Ἡ Κηφισιά φημιῖζεται ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος διὰ τὴν φυσικὴν ὡραιότητα αὐτῆς καὶ τὴν δροσερότητα τοῦ κλίματός της. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ καὶ τοῦ Γελλίου ἰδίᾳ, ἀναφέρεται αὕτη ὡς τερπνὸς καὶ δροσερὸς τόπος θερινῆς διαμονῆς. Τὰ θέλγητρα καὶ ἡ καλλονὴ τῶν θερινῶν νυκτῶν τῆς εἶνε παροιμιώδη. Εἰς αὐτὴν ἀναφέρονται καὶ χάριν αὐτῆς ἐγράφησαν αἱ περίφημοι

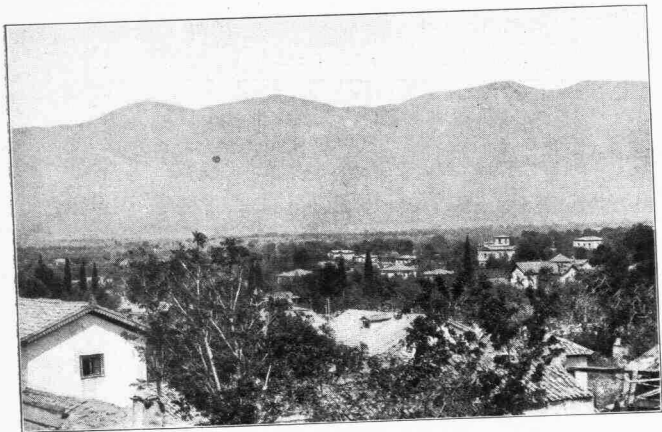
Ἀττικάι Νύκτιες. Ἐν Κηφισίᾳ εἶχε τὰς πολυτελεῖς καὶ ὀνομαστάς θερινὰς ἐπαύλεις τοῦ καὶ ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀττικός. Περὶ τῶν ἐξοχικῶν τούτων παραδείσων ὁ Gellius γράφει εἰς τὰς *Ἀττικάς Νύκτιας* του: — «Ὅταν ἐσπούδαζον ἐν ταῖς Σχολαῖς τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀττικός, ὁ περίφημος οὗτος ὑπατικός, ὁ πεποικισμένος διὰ τόσον μεγάλης ἰδιοφυῆς ἑλληνικῆς εὐγλωττίας, μὲ ἐκάλει συχνὰ εἰς τὰς ἐξοχικὰς ἐπαύλεις, τὰς ὁποίας εἶχε πλησίον τῆς πόλεως. Συγχρόνως προσεκάλει καὶ τὸν Σεβδιλιανόν, διακεκριμένον ἄνδρα, καὶ ἄλλους συμπολίτας, οἵτινες εἶχον ἔλθει εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς καλλιέργειαν τῆς διανοίας αὐτῶν».

«Ἡμέραν τινά, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν καυμάτων τῆς ἀρχῆς τοῦ φθινοπώρου, εἶχε συναθροίσει ἡμᾶς ἐν τῇ ἐπαύλει τῆς ἐξοχῆς, ἣτις καλεῖται *Κηφισιά*, ἔνθα εὐρίσκομεν, πρὸς καταπολέμησιν τοῦ μεγάλου καύσωνος τῆς ἡμέρας, παχεῖαν σκιάν ὑπὸ ἐκτεταμένα δάση, μακροὺς περιπάτους ἐπὶ ἄδρᾳς χλόης, κτίρια διατεθειμένα πρὸς δροσισμόν, λουτρὰ πλήρη ἀφθόγου καὶ καθαροῦ ὕδατος, καὶ κρήνας, ὧν ὁ ψίθυρος μινγνύμενος πρὸς τὸ κελάδημα τῶν πτηνῶν, παρεῖχε μελωδικὴν ἀπήχησιν ἐν τῷ θελκτικῷ τούτῳ καταφυγίῳ».

Καὶ ἀληθῶς. Ὅλα τὰ φυσικὰ προσόντα τῆς ἐξοχῆς, τὰ συντελοῦντα εἰς τὴν σωματικὴν καὶ ἡθικὴν εὐεξίαν τοῦ ἀνθρώπου ἢ μετὰ τῆς Φύσεως ἄμεσος ἐπαφὴ καὶ ἐπικοινωνία· ὁ ἐλεύθερος καὶ καθαρός ἀήρ, ἡ ἐπίδρασις τοῦ ὕψους, ἡ ἐν ὑπαίθρῳ ζωή, τὸ αἶσθημα τοῦ ἀπείρου διαστήματος, ἡ θέα τοῦ ἀνοικτοῦ καὶ φαιδρῶν δρίζοντος — ἀγαθὰ καὶ εὐεργετήματα, τὰ ὅποια ἀναπαύουσι τὸ σῶμα, πράνουνσι τὰ νεῦρα καὶ ἀνακουφίζουσι τὴν ψυχὴν — ὅλα ταῦτα εὐρίσκονται ἐν Κηφισίᾳ οὐ μόνον ἀφθόνως ἀλλὰ καὶ εὐκόλως, ἀνὰ πᾶν βῆμα. Ἡ τοποθεσία αὐτῆς, ἐπὶ κυρτοῦ γραφικοῦ καὶ καταφύτου ὑψώματος, ὑπὸ τὰς ὑπωρείας τοῦ Πεντελικοῦ, καὶ εἰς ὕψος 280 μέτρων ἄνωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ἀνοικτοῦ σχεδὸν πανταχόθεν, ἔχει τὸ πλεονέκτημα νὰ ἀποκαλύπτῃ, καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, μεγαλοπρεπεῖς καὶ λαμπρὰς ἀπόψεις, γοητευτικούς καὶ εὐρεῖς δρίζοντας.

Πρὸς βορρᾶν ὑψοῦται ἡ Πάρνης, στεφομένη ὑπὸ τῶν ὠραίων δασῶν καὶ τῶν καλλιτεχνικῶν κορυφογραμμῶν τῆς, εἰς τὰς ὑπωρείας τῆς ὁποίας φαίνεται τὸ θαλερὸν Μενίδιον. Δεξιᾷ ἐκτείνονται αἱ ἀπέραντοι δασοσκεπεῖς κλιτύες τῆς Δικελείας, αἱ πλούσιαι καὶ ποικίλαι εἰς βλάστησιν ὄλων τῶν ἀποχρώσεων τοῦ πρασίνου — ἀπὸ τοῦ βαθυτέρου τῆς ἐλάτης μέχρι τοῦ ἀνοικτοῦ τῆς πεύκης — πρὸς δυσμὰς φαίνονται αἱ ὑπὸ μορφὴν κολοσσίου ἀμφιθεάτρου ὑψοῦμεναι εἰς τὸν διανγῆ οὐρανὸν πολλαπλαῖ τῆς Στερεᾶς καὶ τῆς Πελοποννήσου δευράδες, ἐξωραϊζόμεναι ἐξαισίως ὑπὸ τὸν ἄπειρον χρυσὸν καὶ τὰ ροδόχροα ἢ πορφυρὰ καὶ χρυσοπάρφα νέφη καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἀποχρώσεων τοῦ θύοντος Ἡλίου. Ἀλλὰ πρὸς μεσημβρίαν τὸ πανόραμα εἶνε ἔτι ποικιλιώτερον, χαριέστερον, φαιδρότερον. Ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὁ θεατὴς βλέπει ἐκτεινομένην τὴν κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ ἔαρ ὑπὸ πρασίνου ἀνθοσπάρτου τάπητος καλυπτομένην πεδιάδα τῶν Ἀθηνῶν, δμοιάζουσαν πρὸς περικαλλῆ πολὺ-

χρουν λειμῶνα, καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας φαίνονται, ποικίλλουσαι καὶ καλλωπίζουσαι τὴν θέαν, αἱ Ἀθηναὶ μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Λυκαβητοῦ καὶ τῶν προαστείων των, τὰ Φάληρα καὶ ὁ Πειραιεὺς μετὰ τῶν πλοιοδριθῶν λιμένων του, τὸ δροσερὸν Ἀμαρούσιον καὶ ἄλλα χωρία. Ἀνατολικώτερον, ὑπὸ τὰς βορείους δασοσκεπεῖς κλιτύας τοῦ Ὑμηττοῦ, βλέπομεν τὸ θαλερὸν Χαλάνδριον, ὑπερθεὶν τοῦ ὁποίου, ἐπὶ τῶν πρασίνων κλιτύων τοῦ Πεντελικοῦ, ἐν ὠραίᾳ ῥωμαν-

Ἡ Κηφισιά

τικῇ τοποθεσίᾳ, κεῖται ἡ δενδροδριθὴς μονὴ τῆς Πεντέλης. Πέραν δέ, εἰς τὸ βάθος, ἐκτείνεται, λάμπουσα καὶ πολυτελῶς πλαισιούσα τὰ πάντα, ἡ γλαυκὴ ὑδατίνη λωρὶς τοῦ Σαρωνικοῦ μετὰ τῶν νήσων καὶ τῶν βαθυκυάνων βουνῶν τῆς Πελοποννήσου.

Ἡ Κηφισιά συνδέεται μετὰ τῆς Δεκελείας δι' ὠραίας ἀνωφεροῦς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ, πλουσίας εἰς ἀπόψεις καὶ φυσικὰς καλλονὰς. Ὁ ἐν αὐτῇ περίπατος, περὶ ἢ ἐφ' ἀμάξης, καὶ μάλιστα περὶ τὸ ἑσπέρας, ὅτε εἰς τὸ γόητρον τῆς φύσεως τῶν ἀττικῶν τοπίων καὶ τὸ μελωδικὸν τῶν ἀηδόνων κελάδημα προστίθεται ἡ γλυκύτης τῆς ἀτμοσφαίρας, ὅτε τὴν χάριεσσαν τοῦ δριζόντος διαγραφῆν στολίζει ἡ ἀπερίγραπτος λαμπηδὼν καὶ ποικιλία τῶν χρωμάτων, τὸ μαγικὸν φωτοθέαμα τῶν ἡλιακῶν δύσεων, εἶνε ἀναμφιδόλως ἐκ τῶν ὠραιοτέρων τοῦ κόσμου. Εἰς μῆκος πολλῶν χιλιόμετρων ἐκτεινομένη, ἀνέρχεται βαθμηδόν, ὅτε μὲν ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιάν τῶν πυκνῶν δένδρων, ὅτε δὲ ὑπὸ τὸν ἐλεύθερον θόλον τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ, εἰσδύουσα ὑψηλὰ ἐντὸς τοῦ ὠραίου τῆς Δεκελείας δάσους ἐκάστη

στροφῇ αὐτῆς ἀποκαλύπτει νέας ἀπόψεις, γραφικοὺς ὀρίζοντας καὶ θελκτικὰς τῆς Ἀττικῆς σκηνογραφίας, ἐνῶ, ὑπὸ τὴν παχεῖαν σκιάν καὶ τὸ κελάρυσμα τῶν ὑδάτων τοῦ κάτωθεν καταφύτου ῥύακος, αἱ παρὰ τὴν παλαιὰν γέφυραν ῥωμαντικαὶ καὶ θαλεραὶ αὐτῆς ταινίαι παρουσιάζουσι κάλλος καὶ θέλγητρον ἑκτακτον.

Ὁ περίπατος ὅμως οὗτος καὶ ἡ δι' αὐτοῦ εἰς Δεκέλειαν ἄνοδος, εἰς εἰς ἡ ὥραιότερα, δὲν εἰς καὶ ἡ μόνη τῆς Κηφισιάς ἐκδρομὴ ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι ποικίλης φύσεως καὶ τερπναί. Ἡ εἰς τὸ δάσος καὶ τὰ λατομεῖα τοῦ Διονύσου, ὑπὸ τὰς δασοσκεπεῖς βορείας κλιτύας τοῦ Πεντελικοῦ, σιδηροδρομικῶς ἢ διὰ τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ, εἰς οὐ μόνον ἐνδιαφέρουσα ἀλλὰ καὶ εὐχάριστος ἡ εἰς τὴν γραφικὴν μονὴν τῆς Πεντέλης καὶ τὰς κλιτύας τοῦ Πεντελικοῦ ἄνοδος, ἡ εἰς Ἀμαρούσιον ἢ εἰς τὸ ῥωμαντικὸν τῆς Χελιδονοῦς σπήλαιον, διὰ μέσου τοῦ εὐόσμου πευκῶνος, κάθοδος εἰς ὥραιαι καὶ εὐκολοί, καθιστῶσαι τὴν Κηφισιὰν κέντρον τερπνῶν περιπάτων καὶ μικρῶν ἐκδρομῶν.

Ἀλλ' οἱ ἀρεσκόμενοι εἰς τὰς μεγάλας ἐκδρομὰς καὶ τὴν σωματικὴν κίνησιν, οἱ ἀγαπῶντες τὰς ἀγρίας καλλονὰς τῆς Φύσεως καὶ ἐπιδιώκοντες ζωηροτέρας ἐξ αὐτῆς ἐντυπώσεις, οἱ ἐλκνύμενοι ἀπὸ τὸ μεγαλεῖον τοῦ βουνοῦ καὶ θέλοντες νὰ αἰσθανθῶσι τὰς συγκινήσεις πανοραμάτων μεγαλοπρεπεστέρων, ἃς ἀνέλθωσι, περὶ τὸ μεσονύκτιον, ὑπὸ τὸ ἀργυροῦν τῆς Σελήνης φέγγος, ὑπὸ τὸ ἄρωμα τῆς πεύκης καὶ τῶν θύμων καὶ τῆς ῥοδοδάφνης ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Πεντελικοῦ. Ἐκεῖ τοὺς ἀναμένει ἐκπάγλου κάλλους πανόραμα, προκαλοῦν τὴν ἐκπληξιν καὶ τὸν θαυμασμόν. Εἰς τὸ θέαμα τοῦ ἀνατέλλοντος δίσκου τοῦ Ἡλίου, καὶ ἡ μεγαλοπρεπὴς θέα τῆς Ἀττικῆς, τῆς Βοιωτίας, τῆς Εὐβοίας καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου

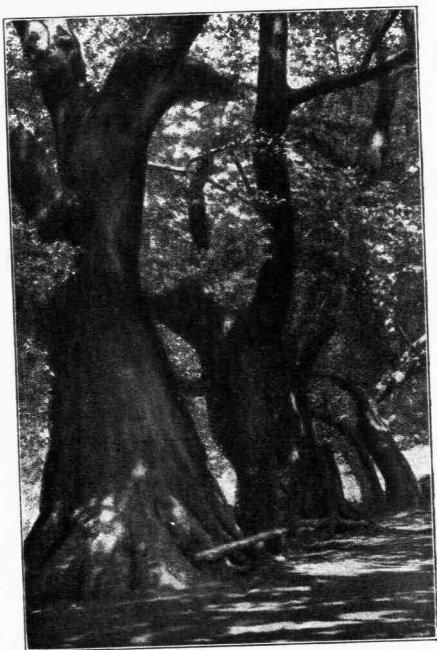
* *

Ἐπίσης ἐπιβάλλουσιν εἰκόνα ἀπαραμίλλου κάλλους παρουσιάζει καὶ ἡ ἀνάσσα τῶν ἀττικῶν ὀρέων, ἡ Πάρνηξ. Οἱ ἐρασταὶ τῶν καλλονῶν τῆς ἀγρίας Φύσεως θὰ ἀνέλθωσι ἐπ' αὐτῆς ὑπὸ τὸ ἀργυροῦν φῶς καὶ τὴν εὐφρόσυνον θερμοκρασίαν σεληνολούστου νυκτός, ὅπως εὐρεθῶσιν περὶ τὸ λυκαυγὲς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς. Τὸ θέαμα τῆς ἀνατολῆς τῆς διαπύρου σφαίρας τοῦ ἄστρου τῆς ἡμέρας, τὸ πανόραμα τῶν πεδιάδων τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, τοῦ Εὐβοικοῦ κόλπου καὶ τῆς Εὐβοίας, εἰς ἐκεῖθεν ἐξόχου ὥραιότητος. Θὰ ἐκδράμωσιν εἰς Ἄγιον Μερκούριον, ἐνθεν ἡ θαυμασία θέα τῆς κυανῆς ὑδατίνης ταινίας τοῦ εὐβοικοῦ κόλπου καὶ τῆς χλοερᾶς βοιωτικῆς πεδιάδος, τῶν ὥραιων ἀκτῶν καὶ τῶν πρασίνων βουνῶν τῆς Εὐβοίας. Θὰ μεταδῶσιν, ἐπιστρέφοντες αὐθημερόν, διὰ τοῦ εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς Κηφισιάς ἀπόστασιν σταθμεύοντος σιδηροδρόμου τῶν συνόρων, εἰς Χαλκίδα· πλὴν τῶν φυσικῶν καλλονῶν τῆς Εὐβοίας, τοῦ μεγάλου καὶ περιέργου φαινομένου τῆς παλιρροίας, θὰ ἀπολαύσωσι τῶν κατὰ μῆκος τῆς γραμμῆς ταύτης ποικίλων θελγῆτρων τῆς ἀττικῆς καὶ βοιωτικῆς φύσεως.

Οὕτως ἡ Κηφισιά συνδυάζει τοῦ ἐξοχικοῦ προαστείου τὰ ἄδρᾶ θέλγητρα καὶ τῆς ἀγρίας φύσεως τὰς ἰσχυράς ἐντυπώσεις. Εἶνε ἡ ἡμέρος καὶ πεπολιτισμένη ἐξοχή μετὰ τὰς φυλλοσκεπεῖς ἐπαύλεις, τοὺς καλλιτεχνικοὺς κήπους, τὰ σκιερὰ ἄλση, τὰ δροσερὰ περίπτερα, τοὺς γραφικοὺς πύργους, τὰ ὑψηλὰ ἄνθηρα, τὰς κομφᾶς στοάς, τὰς εὐρύθμους δειροστοιχίας καὶ τὰς ποικίλας ἐν γένει τοῦ πολιτισμοῦ ἀπολαύσεις· ἡ ἐξοχή, οἷαν ἡγάπων οἱ ἀρχαῖοι καὶ ἐννοοῦμεν μέχρι σήμερον, κατὰ γενικὸν κανόνα, οἱ Ἕλληνες.

Ἀλλὰ συγχρόνως εἶνε καὶ ἡ μονήρης καὶ ἀπέραντος φύσις μετὰ τὰ ὑψηλὰ βουνά, τοὺς ἀποτόμους βράχους, τοὺς συσκίους χειμάρρους, τοὺς ἐρήμους θρυμῶνας, τοὺς δυσθάτους ἀτραπούς, τοὺς φοβεροὺς κρημνοὺς, τὰς μακρὰς καὶ βιαίων συγκινήσεων ἐκδρομάς, οἷαν ᾔθελεν ὁ Rousseau καὶ ἐπιδιώκουσιν ἕκτοτε οἱ λαοὶ τῆς δυτικῆς καὶ βορείου ἰδίως Εὐρώπης.

Τὸ αἶσθημα τῆς γενικῆς εὐεξίας, ὅπερ αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος μετὰ τινων ἡμερῶν διαμονῆν ἐν Κηφισίᾳ, εἶνε ἡ ἀσφαλεστέρα ἐνδειξις τῆς ἐξαιρέτου ποιότητος τοῦ κλίματος αὐτῆς. Ὁ ἥρεμος

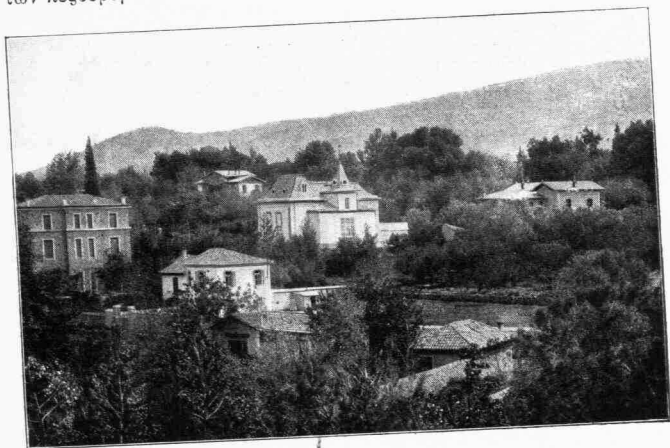
Πλάτανοι Χελιδονοῦς

καὶ ἀναπαυτικὸς ὕπνος, ἡ κατὰ τὴν πρωϊνὴν ἔγερσιν ἐλαφρότης τῆς κεφαλῆς, ἡ διάθεσις πρὸς περίπατον καὶ ἐργασίαν, ἡ ἀντοχή εἰς τὴν κίνησιν καὶ τὴν διανοητικὴν ἐνασχόλησιν, ἡ ὀρεξις πρὸς τὴν τροφήν, καὶ ἡ ἀκμὴ ἐν γένει τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου μαρτυροῦσι περὶ τῆς εὐνοϊκῆς τοῦ κλίματος ἐπιδράσεως. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν καθαρότητα καὶ τὴν ξηρότητα τοῦ ἀέρος ἐν συνδυασμῷ μετὰ τοῦ μικροῦ ὕψους, τοῦ πλούτου τῆς βλαστήσεως καὶ τῆς τοπογραφικῆς

διαμορφώσεως τοῦ ἐδάφους· ὁ τοιοῦτος ἀήρ ἐνισχύει τὸν ὀργανισμόν, καὶ καθιστᾷ αὐτὸν ἱκανὸν εἰς ἀντοχὴν κατὰ τῶν διαφόρων παθογόνων αἰτίων, χωρὶς νὰ ἐρεθίζῃ τὸ νευρικὸν σύστημα, ὡς συμβαίνει εἰς τοὺς ὑψηλοὺς σταθμούς. Εἰς τὴν καθαρότητα καὶ τὴν ὑγιεινὴν σύστασιν τοῦ ἀέρος τῆς Κηφισιάς συντελεῖ σπουδαίως, πλὴν τῆς ἰδίας θαψιλοῦς βλαστήσεως, καὶ ἡ γειτνίασις τῶν δασῶν τοῦ Πεντελικοῦ, τῆς Δεκελείας, τῆς Πάρνηθος, καὶ ἡ ἐγγύτης τῶν ὀρέων τούτων· ὁ ἀήρ τῶν δασῶν εἶνε καθαρὸς, ἐλαφρὸς, ἄνευ κονιορτοῦ, καπνοῦ καὶ ὀργανικῶν σπερμάτων, περιέχει δὲ ἄφθονον ὄξον· ἐκ τῆς γειτνιάσεως τῶν ὀρέων ὁ ἀήρ τοῦ τόπου προσκτᾶται τονωτικὰς καὶ ζωογόνους ιδιότητας, ὁμοίας πρὸς τὰς τῶν πολὺ ὑψηλοτέρων σταθμῶν· ὅταν δὲ τὰ ὄρη καλύπτονται ἀπὸ δάση ἐκ πευκῶν καὶ ἐλατῶν ὡς τὰ τῆς Πάρνηθος, τῆς Δεκελείας καὶ τοῦ Πεντελικοῦ, ταῦτα προσδίδουσιν εἰς τὸν ἀέρα εὐάρεστον πνοήν, ἀρωματώδη ὅσον καὶ ὑγιεινήν.

Ἐκ τῶν παρατηρήσεων ἡμῶν, τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θέρους τοῦ 1904 γενομένων, ἡ παραλλαγή τῆς θερινῆς θερμοκρασίας τοῦ ἀέρος, ὑπὸ σκιάν ἐν ὥρᾳ *νηνεμίας*, μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Κηφισιάς εἶνε 2^ο περίπου, κατὰ μέσον ὅρον. Ἐντεῦθεν συνάγεται, ὅτι ὁ ἀήρ τῆς Κηφισιάς, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους, ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς ἰδίως τοῦ ὕψους, εἶνε ὁροσερῶτερος τοῦ τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ διαφορὰ ὁμοῦς αὕτη δὲν εἶνε σταθερὰ ὑπὸ τὰς διαφορὰς ἀτμοσφαιρικὰς καταστάσεις· ὅταν πνέωσιν οἱ *εἰρησίου* (τὰ μελτέμια) αὐξάνει, ἀνερχομένη μέχρι 3^ο σχεδόν, ἐνῶ, ὅταν πνέῃ θαλασσία αὖρα (ὁ *μπάτης*), ἐλαττοῦται κατερχομένη εἰς 0^ο, 8 περίπου, κατὰ μέσον ὅρον. Ὅθεν ἡ Κηφισιά εἶνε πολὺ ὁροσερῶτέρα τῶν Ἀθηνῶν, καθ' ἃς ἡμέρας πνέουσιν οἱ *εἰρησίου*· ἡ τοιαύτη δὲ διαφορὰ τῆς θερμοκρασίας αὐτῆς ἐλαττοῦται αἰσθητῶς ἢ καὶ μηδενίζεται ἐντελῶς, γινομένη μάλιστα *ἀντίθετος ἐνίοτε* (ὡς καὶ ἐν Δεκελείᾳ), καθ' ἃς ἡμέρας πνέει ὁ *μπάτης*. Ἀλλὰ θὰ ἡπατάτο μεγάλως, ὅστις ἡθέλει νομίσει, ὅτι τόση μόνον εἶνε ἡ θερμομετρικὴ ἀπόστασις, κατὰ τὸ θέρος, μεταξὺ τῆς δίκης καμίνου φλεγομένης πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς ὑπὸ τὸ Πεντελικὸν ὁροσερᾶς αὐτῆς ἐξοχῆς· αἱ διαφοραὶ αὗται εὗρέθησαν διὰ τῆς συγκρίσεως τῶν ἡμετέρων ἐν Κηφισίᾳ παρατηρήσεων πρὸς τὰς ἐν τῇ Ἀστεροσκοπείῳ Ἀθηνῶν συγχρόνους τοιαύτας· ὅθεν αὗται παριστῶσι τὴν ὑπεροχὴν τῆς θερμοκρασίας τοῦ ἐκτὸς τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἀέρος, ὑπὸ σκιάν καὶ ἀνεξαρτήτως πάσης ἐξ αὐτῆς σοδαρᾶς ἐπιδράσεως, ἀπὸ τῆς τοῦ ἀέρος τῆς Κηφισιάς, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους. Ἀλλ' ἐὰν ἡθέλομεν συγκρίνει τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ἐντὸς τῆς πόλεως ἀέρος, ὑπὸ σκιάν, πρὸς τὸν τῆς Κηφισιάς ὁμοίως, ἡθέλομεν εὑρεῖ ἀναμφιδόλως διαφορὰς ἔτι μείζονας· τὸ μέγα πλῆθος τῶν καθ' ἐκάστην ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ταῖς ὁδοῖς τῆς πόλεως ἀναπτομένων πυρῶν καὶ φώτων, εἰς πολλὰς χιλιάδας ἀνερχομένων, ἢ ὑπὸ τῶν πυκνῶν οἰκοδομῶν αὐτῆς παρεμποδισις τῆς ἐλευθέρας εἰσόδου τῶν ὁροσερῶν ἀνέμων, ἢ θερμικὴ ἀκτινοβολία τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν ἡλιακῶν

ἀκτίνων πυρακτουμένων κτιρίων, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι λόγοι ἀναβι-
βάξουσιν ἔτι ὑψηλότερον τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ὑπὸ σκιὰν ἀέρος
ἐντὸς τῆς πόλεως. Μείζων ὅμως, καὶ κατὰ πολὺ μάλιστα, εἶναι
ἰδίᾳ ἢ ὑπεροχὴ τῆς θερμοκρασίας, ἣν αἰσθανόμεθα μένοντες καὶ
κινούμενοι ἐν Ἀθήναις· ὁ πολλαπλασιασμός τῆς ἐνεργείας τῶν ἡλια-
κῶν ἀκτίνων διὰ τῆς ἰσχυρᾶς ἀνακλάσεως αὐτῶν ἐπὶ τῶν οἰκιῶν,
τῶν πεζοδρομίων καὶ τῶν ὁδῶν, καὶ ἄλλα τεχνιτὰ αἷτια, δημιουρ-

Κῆποι καὶ ἐπαύλεις ἐν Κηφισίᾳ

γοῦσιν ἰσχυρὰς πηγὰς θερμότητος, καὶ καθιστῶσιν ὑπερμέτρως
αἰσθητὸν τὸν καύσωνα ἐντὸς τῆς πόλεως. Ἐντεῦθεν εἶνε μεγίστη ἢ
ἀπόστασις μεταξὺ τῶν θερμοκρασιῶν, ἧς αἰσθανόμεθα ἐν Ἀθήναις
καὶ Κηφισίᾳ, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν κυνικῶν καυμάτων ἰδίᾳ ἢ
διαφορὰ αὐτῶν ὑπερβαίνει βεβαίως τοὺς 10 καὶ πολλάκις τοὺς 15
ὁλοκλήρους βαθμούς.

Τὴν θαλαρὰν καὶ εὐρωστον ὄφιν τῶν κήπων καὶ μέγα μέρος τῆς
καλλονῆς καὶ τῆς δροσερότητος αὐτῆς ἡ Κηφισιά ὀφείλει εἰς τὴν
γνωστὴν πλουσίαν καὶ ἀρχαίαν πηγὴν αὐτῆς, τὴν «Κηφισιὰν» ἢ τὸ
Κεφαλᾶρι. Κειμένη εἰς τὸ ὑψηλότερον ἄκρον τοῦ χωρίου, περὶ τὰ
ἀρχαῖα ἀγροκήπια Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, παρὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ
Πεντελικοῦ καὶ εἰς ὕψος 286 μ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἡ πηγὴ αὕτη
ἔχει καθαρὸν, εὐγευστον καὶ διαυγὲς ὕδωρ, ὅπερ χρησιμοποιοῖται
εὐκόλως πρὸς ἄρδουσιν τῶν κήπων ὅλων σχεδὸν τῶν τμημάτων

αὐτοῦ. Εἶνε δὲ ἡ θερμοκρασία τοῦ Κεφαλαρίου κατὰ δύο βαθμοὺς περίπου ὑψηλοτέρα τῆς ἐτησίᾳς μέσης τοιαύτης τοῦ ἀέρος τῆς Κηφισιάς· ἐντεῦθεν προκύπτει ὅτι τὸ ὕδωρ αὐτοῦ κατέρχεται ἐκ τοῦ Πενταλικοῦ, διερχόμενον διὰ βαθέων στρωμάτων τοῦ ὅρους τούτου. Διότι, ὥς γνωστόν, αἱ πηγαὶ αἱ κείμεναι εἰς τὰς ὑπωρείας ὑψηλῶν ὀρέων, εἶνε ἐν γένει ψυχρότεραι τοῦ ἀέρος, ὥς προσερχόμεναι εἴτε ἐκ τῆς τήξεως τῶν χιόνων, εἴτε ἐκ τῆς εἰσχωρήσεως τῶν ὑδάτων τῆς βροχῆς ἐντὸς τοῦ ἐδάφους, εἰς μέγα ὕψος, ἔνθα ἡ θερμοκρασία εἶνε χαμηλοτέρα· τοὺναντίον δὲ τὰ ὕδατα, τὰ ἐρχόμενα ἐκ μεγάλου βάθους, ἔχουσι θερμοκρασίαν ὑψηλὴν, διότι ἡ θερμοκρασία τοῦ ἐδάφους, ἀπὸ τοῦ ἀμεταβλήτου στρώματος καὶ κάτω, αὐξάνει κατὰ 1^ο, ἀνὰ 30—40 μέτρα.

Οὕτως ἡ Κηφισιά κέκτηται ὅλα τὰ στοιχεῖα τερπνῆς καὶ ὑγιεινῆς, πρὸς παραθερισμόν, ἐξοχῆς. Τὸ εὐαέρον τοῦ κλίματος, τὸ ἄρωμα καὶ ἡ λεπτότης τοῦ ἀέρος, ἡ ἔλλειψις κονιορτοῦ καὶ ἐλῶν, ἡ ἐγγύτης τῶν θαλῶν καὶ τῶν ὀρέων, τὸ ὕψος καὶ ἡ γονιμότης τοῦ ἐδάφους, ἡ ἀφθονία τοῦ πηγαιῶ καὶ φρεατείου ὕδατος (ἐκ κοινῶν καὶ ἀρτεσιανῶν φρεάτων), ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ὥραιότης τῆς βλαστήσεως, ἡ καλλονὴ καὶ ἡ ποικιλία τῆς θέας, ἡ πληθὺς ὥραιων ἐκδρομῶν καὶ τοπικῶν περιπάτων, ἐν γένει δὲ τὰ παντοῖα φυσικὰ καὶ τεχνητὰ χαρίσματα καθιστῶσι, κατὰ τὸ θέρος ἰδίως, τὴν ἐν αὐτῇ διαμονὴν εὐάρεστον. Κοσμεῖται ὑπὸ πολυτελῶν ἐπαύλεων, ἃς ἐναγκαλιζονται σύσκιοι κῆποι καὶ πλούσια ἀνθοκήπια, ἄξια τῆς Αἰγύπτου· τινὲς τῶν ἐπαύλεων τούτων, φυλλοσκεπεῖς καὶ σκιεραί, φέρουσιν μεγάλους ἐξώστας καὶ παρίσταναι ἡ ὥραιας στοὰς καὶ περίπτερα εἰς ῥυθμὸν ἀληθῶς ἐξοχικόν καὶ ἁρμόζοντα πρὸς τὸ ἀττικόν κλίμα, εἶνε δροσεραί, χαρίεσαι καὶ ἐλαφραί τὴν ὄψιν. Ἔχει βαθυσκίους καὶ εὐρώστους ἐκ πλατάνων καὶ λευκῶν δενδροστοιχίας, πρὸς δὲ πολλὰ παλαιὰ καὶ μεγάλα δένδρα· περιβάλλεται ὑπὸ εὐρυτάτων πευκῶνων, καὶ στολίζεται διὰ περικαλλοῦς ἡλεκτροφωτίστου ἄλλους, μετὰ ποικιλοτέχνων πρασιῶν, φυτῶν σπανίων καὶ ὥραιων πιθάρων. Συνδέεται διὰ σιδηροδρομικῆς γραμμῆς καὶ ἀμαξιτῆς ὁδοῦ μετὰ τῶν Ἀθηνῶν φωτίζεται δι' ἡλεκτρικοῦ φωτός, καὶ ἔχει δύο μεγάλα ξενοδοχεῖα. Κεῖται δὲ ἀρκετὰ πλησίον τῶν Ἀθηνῶν καὶ εὐρίσκεται εἰς ταχεῖαν καὶ ἀδιάκοπον μετ' αὐτῶν, κατὰ τὸ θέρος, συγκοινωνίαν, ὥστε νὰ ἀφθονῇ τῶν ἀναγκαίων πόρων καὶ ἐφοδίων, τῆς εὐμαρείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς πόλεως.

Δ. ΑἰΓΙΝΗΤΗΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ — ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟΝ ΔΙΟΓΕΝΗ

Φτωχὲ Διογένη! μιὰ φορὰ κ' ἕνα καιρὸ ζήτηῖς
 μὲ τὸ φανάρι ἄνθρωπο, καὶ ναῦρης δὲν μοροῖς!..
 Μὰ ἂν ζοῖς τώρα, θά' μενες μὲ ἀνοικτὸ τὸ στόμα,
 ἐδῶ ποῦ ἄνθρωποι γίνονται καὶ τὰ γαῖδούρια ἀκόμα!..

ΣΑΤΑΝΑΣ